

FIKRALARDAKİ KAHRAMANMARAŞ

KAHRAMANMARAS IN ANECDOTES

КАХРАМАНМАРАШ В АНЕКДОТАХ

Ünal KALAYCI*

ÖZET

Bu yazıda Kahramanmaraş yöresinden derlenen fıkralar konularına göre tasnif edilmiş ve bu fıkralardan hareketle yörenin kültürü hakkında bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Anonim halk edebiyatı ürünleri arasında önemli bir yere sahip olan fıkra türü için kaynaklarda çeşitli tanımlar verilmektedir. "Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâye, anekdot."¹ "Fıkralar, motife yer veren kısa anlatımlardır."² "Umumiyetle gerçek hayat hadiselerinden hareketle 'hisse' kapmayı hedef tutan ve temelinde az-çok nükte, mizah, tenkit ve hiciv unsuru bulunan sözlü, kısa, mensur hikâyelere 'fıkra' denir."³ "Fıkralar genellikle tek olay üzerine kurulur. Fıkraların merkezinde insan-insan, insan-toplum ilişkisi vardır. Toplum yaşayışının çelişkileri, düşünce ve davranış farklarından doğan çatışmalar fıkraların konularını oluşturur."⁴

İki yıla yakın bir süredir derlenen "Bir yöre halkıyla ilgili olan" fıkralar diye sınıflandırılabilen Kahramanmaraş fıkralarından 140 tanesini seçilerek kitaplaştırma sürecine girildi. Bu yazı ile Kahramanmaraş fıkralarının konularına göre tasnif denemesi yapıldı. Bir konuda üç ya da daha fazla fıkra derlenmişse bunlar bir başlık altında toplandı. Fakat o konuyla ilgili fıkraların hepsi bu yazıya alınmadı. Bu yazıda toplam 54 fıkra yer almaktadır. Konu başlıkları sayılarla numaralandırılmış olup her fıkranın alındığı kaynak dipnotta yazıldı. On sekiz bölümden oluşan yazıda her başlık altında açıklamalar yapıldı. Yazıya alınan fıkralardan hareketle sonuç bölümünde çıkarımlar yapıldı.

Anahtar Kelimeler: Fıkra, Kahramanmaraş fıkraları, fıkralardaki yaşam.

ABSTRACT

In this article, anecdotes compiled from Kahramanmaras were classified and some inferences were made about the culture of the city from these anecdotes. Having an important place among the anonymous folk literature, anecdote has various definitions in different sources. "Sententious and humorous, funny stories, anecdotes." "Anecdotes are short narrations with patterns." " 'Anecdote' is what is called a short story intending to yield a "result" generally from real life experiences and having humour, joke and satire as core bases." "Anecdotes are generally based on single incident. The center point is human-human, human-society relation. The contradictions in society life, conflicts as a result of thought and attitude differences are the main subjects."

* Araştırmacı Yazar

140 of the Kahramanmaraş anecdotes which were being compiled for two years and which can be categorized as “the anecdotes of locals” were chosen and the process of publishing into book started. The classification of the anecdotes according to the subject was tested with this article. When there were three or more anecdotes compiled in a subject, these were listed under a title. But not all of the anecdotes about that subject took part here. This article is comprised of 54 anecdotes. Subject titles are enumerated with numbers and the source of each anecdote is written in footnote. Containing eighteen chapters, the article has explanation parts under each title. Besides inferences have been made in the conclusion part from the anecdotes in the article

Key Words: Anecdote, the anecdotes of Kahramanmaraş, life in anecdotes.

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

В этой статье, все анекдоты собранные с округа Кахраманмараш распределены по тематическим категориям и исходя от анекдотов были извлечены некоторые вещи относительно культуры округа. Про анекдот занимающий очень важную роль в анонимной народной литературе источники дают различные определения. “Анекдот, это короткое, выразительное, остроумное повествование рассказа вызывающего смех.” “Анекдоты, дающие место мотиву короткие рассказы.” “Анекдотом можно назвать, цель для которой важно из происходящих в настоящей жизни событий взять “урок” и в основе которого есть мало-много юмора, критики, сатиры и остроумных выражений которые повествуются в устном и коротком рассказе.” “Анекдоты в общем основываются на единственном событии. В центре анекдотов описываются отношения человека с человеком и человека с обществом. Тема анекдотов состоит из противоречий общества, столкновений различных друг от друга идей и поведений.”

Около двух лет анекдоты “Касательные проживающих в одной округе народа” были собраны потом квалифицированные как анекдоты Кахраманмараша 140 из них будут избраны для издательства. В этой статье распределяя анекдоты Кахраманмараша по тематическим категориям мы провели пробную работу. Отобранные на одну тему три и больше анекдотов собраны под одним заголовком. Но все собранные по темам анекдоты в статью не взяты. В этой статье всего 54 анекдота. Каждый заголовок темы пронумерован и каждый источник анекдота написан в сносках. Статья состоит из восемнадцати глав. Под каждым заголовком мы написали разъяснения. Из взятых нами в статью анекдотов в заключение сделаны выводы.

Ключевые Слова: Анекдот, Анекдоты Кахраманмараша, Жизнь в Анекдотах.

1.YEMEK KÜLTÜRÜ

Kahramanmaraş'ta yemek kültürü çok gelişmiştir. Dondurmasıyla, tarhanasıyla, baklavasıyla etlileriyle, sulularıyla Kahramanmaraş halkının damak zevki çok gelişmiştir. Güzel yemek yapmalarının sonucu şehirde kilolu insanlar da çoktur.

1.1.Kedibastı Çorbası

Ökkeş Usta çorbayı pişirir fakat akşam olur tek müşteri çorba içmez. Çorba bayatlamak üzeredir. Dökse yazık, dökmeşe satılmıyor. Biraz daha bekleyeyim de dökeyim artık diye içinden geçirir.

Bu esnada lokantaya bir kedi girer. Kovaladıkları kedi gider kapağı açık tenceredeki çorbaya düşer. Sonra oradan kaçarak kurtulur. Ökkeş Usta: “Artık bu çorbanın vadesi doldu, yenmez.” deyip tam tencereyi kaldıracığı an içeri bir müşteri girer. “Çorba var mı?” diye sorar. Ökkeş Usta bir süre sessiz kalarak: “Yok desem bana yazık, var desem adama yazık.” şeklinde muhasebe yaparken ağzından gayri ihtiyari “Var!” sözü çıkar. Adama servis yapar. Adam çorbayı yerken bir müşteri daha gelir. O da çorba sorar. Aynı çorbadan o da içmeye başlar.

O esnada birinci müşteri çok hoşuna giden çorbanın adını sorar. Vicdan azabı çekmekte olan Ökkeş Usta der ki: “Bu çorbanın adı kedibastı çorbasıdır.”⁵

1.2. Kim Yediyse Eşkiliyle Keşkülü

Kahramanmaraş'ta eskiden âdet olduğu üzere düğünde veleme⁶ verilir. Veleme için eşkil ile keşkek yapılır. Kalabalık oturur; yer, içer.

Damat bu telahta kimsenin aklına gelmez. Yemek biter, damat aç kalır. Gelenek olduğu üzere yatsı namazına gidilir. Damat alayı damadı gerdek odasına götürür. Tam sırtına vurup içeri gönderecekleri sırada damat der ki : “Durun!” Millet damadın koşar adım girmesini beklerken bu tavrına şaşırır ve onu dikkatle dinlerler. Damat devamla der ki: “Kim yediyse eşkiliyle keşkülü o girsin gelinin yanına!”⁷

1.3. Göbelek

Ziver Tekerek'in Belediye'de Park ve Bahçeler Müdürlüğü yaptığı dönemde Ahır Dağı'nın eteklerindeki orman, Belediye'ye bağlı olduğundan, Belediye mensubu olan orman bekçileri müdürlerine bir kalbur göbelek yanı tabii mantar getirirler.

Ziver Tekerek, Yemeyi içmeyi sever. Mantarı çöpe atsa malından olacak, yese belki canında olacak. Ziver Bey gibi biri için zor bir durum.

Düşünür taşınır, şöyle bir çare bulur. Kendisi ile aynı apartmanda oturan ve “Çalışkan Kardeşler” otobüs firmasının sahibi Çalışkan Ahmet'e bir miktar göbelek yollayacaklar. Bir gün bekledikten sonra evinden eğer bir vıhılım, yani ölü ağıdı kopmazsa göbeleği yiyecekler. Yok, tersi olursa gizlice dökcekler. Ziver Tekerek buna karar verirken, hanımı: “Ya zehirliyse?” diye itiraz edince, “Olsun memleket bir beladan kurtulur.” der ve karşı komşusuna göbeleği yollar.

Çalışkan Ahmet'in de malı çok kıymetli. Ziver Tekerek bir gün bekler. Bakar ki karşı komşudan çit çıkmıyor. Çocuklar sabahleyin normal bir şekilde okula gidiyorlar. Göbeleği pişirip güzelce yerler.

Tekerek, karnı şişmiş bir vaziyette dışarı çıkarken Çalışkan Ahmet'le apartmanın kapısında karşılaşırlar. Ziver Tekerek “Ne yaptın mantarı yedin mi? Ben pişirtirdim çok lezzetliydi.” deyince Çalışkan Ahmet “Ben de senin yemeni bekliyordum. Bugün akşama da ben pişirtireyim.” der.⁸

2. UYGUNSUZ DURUMLAR

Hemen her yörede her insanın yaşayabileceği bazı pot kırmalar vardır. İşte bu konu Kahramanmaraş fıkralarına şöyle yansımış:

2.1. İt Kılı Kırkmak

Kahramanmaraş'a yeni gelen bir hâkim vardır. Şehir merkezinde bir apartmanda kalmaktadır. Apartmanın zemin katında berber dükkânı vardır. Devamlı orada tıraş olmaktadır. Hâkim güler yüzlü bir insan olup her tıraştan sonra mutlaka bahşiş verir.

Yine bir gün hâkim tıraş olurken berberin bir arkadaşı gelir. Selam faslından sonra berbere der ki “Hüseyin abi 700 kâğıt borcum var. Bana borç verir misin?” Berber Hüseyin

parası olmadığını anlatmak için der ki “Gardaşım beş kuruşa it kılı kırkıyoruz. Sana yardım edemeyeceğim.” Tabi bu arada hâkimin suratı değişir. Fakat berber Hüseyin fark edemez. Berberin arkadaşı üsteler “Ya Hüseyin abi hiç olmazsa yarısını ver. Bugün ödemem var. Bir hafta için de sana öderim.” der. Hüseyin: “Gardaşım anlamıyor musun? Bir kuruşa it kılı kırkıyoruz. Yok, yok, yok.”

Mustafa para alamadan gider. Az sonra tıraşı biten hâkim sert ve asık bir suratla ve bahşiş vermeden dükkândan çıkar. Hâkimin bu tavrına anlam veremeyen berber orda oturanlara “Ya buna ne oldu? Suratını asmış. Her zaman bahşiş verirdi. Bahşiş de vermedi.” der. Orada oturanlardan biri der ki: “Sen ‘üç kuruşa it kılı kırkıyoruz’ deyince onun surat değişti. Galiba o deyimini bilmiyor. Sen git durumu anlat, özür dile.”

Berber koşarak hâkimin evine gider. Evden çağırır. Durumu anlatır. Onun bir deyim olduğunu, parasızlığı anlattığını ifade eder. Üstünde der ki: “ Ben bir itlik ettim siz etmeyin.” Hâkim bakar ki art niyetli değil ama sapla samanı birbirine karıştırıyor. “Tamam, anladım” der. Berber sevinçle döner.⁹

2.2. Cenaze Marşı

Maraş Valisi Ferit Cemal Gülen 1937 tarihinde vefat ettiğinde, o zamanın şartlarında cenazeyi nakletmek veya bekletmek mümkün olmadığından Maraş’ta defnetmeye karar verilir.

Devlet töreniyle kaldırılacağından, belediyeden bando takımı istenir. Şimdiki Trabzon Caddesi dere olduğundan, cenaze Belediye Çarşısı’ndan götürülecektir. Onun için bando takımı caminin üstündeki yolda merdivenlerin başında yerini alır. Bando şefi, “Davulcu” lakaplı Mehmet Efendi’dir.

O ana kadar sessizce bekleyen bando takımının huzuru, klarnetçinin “Şefim, cenaze marşının notalarını biliyor musun?” sorusu ile bozulur. Çünkü şef kime sorduysa olumlu cevap alamaz. Trampetçiye “Sen askerden yeni geldin. Orada hiç cenaze marşı çalmadınız mı?” dediğinde de müspet bir cevap alamaz.

Klarnetçinin, iki de bir araya girip “Şefim namazdan çıktılar. Şefim, cenaze namazını bitirdiler ha...” gibi çıkışlarına “Dur oğlum, kafamızı karıştırma, bir şeyler buluruz.” diye cevap verir şef. Yine klarnetçinin “Şefim, cenaze merdivenlerden çıkıyor.” demesi üzerine, çubuğunu havaya kaldırıp, çalgıcıların duyacağı tonda bağırır “Vurun ulan. Gene geldi yar, baharın aylarını” der. Cenazeyi, bu oynak havayla götürür ve gömerler.

İşin ilginç yanı radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının yaygın olmadığı o tarihlerde, törene katılanların hiçbirisi cenaze marşının yerine başka bir şey çalındığını anlamamıştır bile.¹⁰

2.3. Her Gün Cenazen mi Var

Kahramanmaraş’tan bir öğretmen yurt dışı öğretmenlik sınavı kazanarak Almanya’daki Türk çocuklarına ders vermek amacıyla gider.

Görev yapacağı okula ülkemizdeki giyim kurallarına biraz daha dikkat ederek siyah takım elbise beyaz gömlek kravatla gider. Sonraki günler de öyle devam eder.

Dördüncü gün Türkçe bilen bir Alman öğretmen Kahramanmaraş’tan giden öğretmenle konuşmaya başlar. “Başın sağ olsun Türko senin her gün cenazen mi var?” Hemşehrimiz şaşırır: “O ne demek? Onu da nerden çıkardınız?” der. Alman: “Bak bizde hiç takım elbise, gömlek, kravat şeklinde giyen yok. Biz sadece cenazemiz olduğunda öyle giyiniriz. Onun için cenazen var diye düşündüm.” der.¹¹

3. EĞİTİM

Kahramanmaraş'ta eğitim seviyesini yükseltmek için ciddi çalışmalar yapılıyor. Önceki yıllarda her sene tüm öğrencilere iki defa seviye tespit sınavı yapıldı. Bir ekip ÖSS ve OKS/SBS'de başarılı olan illerin çalışmalarını inceledi. Ona göre bazı çalışmalar yapıldı. Okuma seviyesinin düşük olduğu ilde okuma seferberliği başlatıldı. Tüm kesimlere okuma planlaması yapıldı. Okullarda okuma takip defterleriyle öğrenciler takip edildi. Eğitimcilere yönelik hizmet içi seminerleri düzenlendi. Hatta seminer sayısı ve katılımcı açısından Türkiye genelinde bu konuda ilk sıralara yerleşti. Şimdi de Halk Eğitimi Merkezi öncülüğünde tüm okullarda ÖSS, OKS/SBS ve diğer kursların açılması teşvik edildi. Tüm bunlar elbette ki ilin eğitim seviyesini artırıcı şeylerdir. Fakat eğitim bir süreç olup bir günde sonuç elde edilemeyeceği de tanımından bellidir. Bu konuda velilerin eğitime bakışları da küçümsenemeyecek öneme sahiptir. Velilerin kanaatini ortaya çıkaracak fıkralardan bir kaç şöyledir:

3.1.Okutacağım

Yıllar önce Kahramanmaraş valisi Bertiz'in ücra bir köyüne gider. Bir noktadan sonra, araba yolu olmadığından yürüyerek giderler.

Gördükleri ilk evin önünde dururlar. Ev sahibi güler yüzle karşılar; masa, sandalye getirir. Her misafirperver köylü gibi ayran ikram eder. Ayranı getiren, on dört, on beş yaşlarındaki evin kızıdır. Vali, kıza hitaben: "Kızım nerede okuyorsun?" der. Kız boynunu bükür. Cevap vermez. Vali Bey, babasına dönerek: "Kızı okutmadın mı?" diye sorar. Daha sonra başlar açıklamaya ve nasihate: "Kızları okutmak gerekir. Hem kızlarını okutanlara devlet de destek veriyor. Bu kıızı derhal okut!"

Kızın babası konuyu anlamış gibi kafasını sallar ve der ki: "Tamam, Vali Bey, dayısının oğlu 20.000 kâğıt başlık parasını hazırladı. Kızı ona okutacağım."^{12,13}

3.2.Önemli Derslerin Hocaları

Akif Hoca Doğukent İlköğretim okulunda görev yaptığı yıllarda rehber öğretmeni olduğu sınıftan bir veli gelir.

Veli, Akif Hoca ile biraz konuşur. Öğretmenleriyle görüşmek istediğini söyler. Akif Hoca: "Öğretmenler beş dakika sonra dersten çıkacaklar. O zaman görüşürsünüz." Kendini kastederek "Ama resim öğretmeniyle konuşmak isterseniz o boş." der. Veli cevap verir: "Yok hocam önemli derslerin hocalarıyla görüşeceğim."¹⁴

3.3.Çocuk Eğitimden Geri mi Kalsın?

Fatih kasabasındaki ilköğretim okuluna bir veli gelir. Okula daha yeni gelmiş ve çevreyi tanımayan müdür yardımcısına derdini anlatır: "Bizim çocuk ara sıra okula gelemiyor. Onu idare edebilir misiniz?" Müdür yardımcısı "Yapılacak bir kolaylık varsa neden yapılmasın. Fakat bu meseleyi Müdür Beyi çağırayım da onunla konuşun!" der. Müdür Beyi çağırır. Adam: "Müdür Bey bizim çocuğu idare eder misiniz?" der. Müdür Bey: "İyi de sizin çocuk zaten ayda birkaç gün geliyor. Daha nasıl idare edelim?" der. Veli: "İşte hocam ben de onu diyorum. Bundan sora iki ayda bir gelse olmaz mı?" der. Bu cevap üzerine sinirlenen müdür: "Yok daha neler. Öyleyse al çocuğunu kaydıyla götür ya da tasdiknamesini verelim o zaman." der. Aldığı bu cevap üzerine bozulan ve sinirlenen veli ayağa kalkar, dik dik bakar ve der ki: "Hoca hoca okuldan alayım da çocuğum eğitimden geri mi kalsın!"¹⁵

4. DİKKAT ÇEKEN İSİM VE SOY İSİM

Toplumların kendilerine has isim koyma gelenekleri vardır. Atalarının isimlerini, toplumun önderlerinin isimlerini, askerdeki komutanının ismini, sevdiği insanın ismini,

peygamber ve din önderlerinin isimlerini... Kahramanmaraş ile Gaziantep arasında makamının bulunduğu ve sahabeden olduğu söylenen Okkaşe hazretlerinin isminden ötürü Ökkeş ismi yörede çok yaygındır. Hatta bu nedenle Kahramanmaraşlı birine Ökkeş diye hitap edildiği de yaygındır. Günümüzde bu isim azalmakla birlikte yoğun olarak konulan isimler arasındadır.

4.1.Hacı Ökkeşler de İnsin mi?

Jandarma, soy ismini bilmediği ismi Ökkeş olan birini arıyormuş. Kahramanmaraş Türkoğlu yolunda yarım otobüsü durduran jandarma on başı demiş ki: “Ökkeşler aşağıya insin!” Ökkeşler inmeye başlamış. İnmişler inmişler yarım otobüste bir kişi kalmış. O da demiş ki: “Onbaşım bir sorum olacaktı.” “Sor.” demiş onbaşı. Sormuş: “Hacı Ökkeşler de insin mi?”¹⁶

4.2.Ökkeş Oğlu Ökkeş

Ökkeş Emmi, büyük oğlu Ökkeş’e sormuş: “Oğlum kardeşin Ökkeş’i gördün mü?” Oğlan: “Gördüm baba. Ökkeş dayımın küçük oğlu Ökkeş’le tarlaya gitti.” demiş.¹⁷

4.3.Tavuk, Cıv Cıv, Horoz

Avukat Mehmet Özbaş’ın bir müvekkili soyadının “Tavuk” olduğunu, değiştirilmesi gerektiğini belirterek dava açmasını, bu ismin alay konusu olduğunu izah eder.

Mehmet Bey dilekçeyi yazar. İki tane şahit ismi ister. Şahitler: Ali Cıvcıv, Hatice Cıvcıv. Mehmet Bey bu şahitleri soy isimlerinden ötürü beğenmez. Başka şahit yazdırmasını söyler. Adam yeni şahitlerin isimlerini söyler: “Hatice İbiklihoroz, Mehmet İbiklihoroz.” Avukat bunları da beğenmez. Başka ister. Yeni isimler söyler fakat nafile. Tüm köylünün soy ismi aynı şekildedir.

Soyadı Kanunu çıktığı yıllarda belediye ile vilayetten üç kişilik heyet oluşturulmuş. Her gün bir köye soy isim verilmiş. Herhalde o gün memurların aklına “kümes” gelmiş olsa gerek. Tüm köy halkının soy ismi: Tavuk, Cıvcıv, Horoz, Sarıtavuk, Karatavuk, İbiklihoroz, Sarıcıvcıv...¹⁸

5. GELİN, KAYNANA, KAYNATA

Kayınvalide-gelin, çekişmesi evrenseldir. Kaynataların da gelinleri koruduğu hep şahit olunan bir durumdur.

5.1.Kayınvalide Sevgisi

Bir Maraşlı sanayici kayınvalidesini pek sevmez. Birçok yerde, evin huzurlu olmadığını, kayınvalidesinin her şeye karıştığını, ağzının tadını kaçırdığını, söyler.

Bir gün çoluk çocuğu ile Ilıca’ya gider. Orada bir hafta kalır. Arkadaşları kayınvalidesiyle geldiğini duyunca: “Hayrola kaynanandan hiç hoşlanmazdın. Niye beraberinde getirdin?” derler. O da: “Kayınvalidem sık sık ‘Ilıca’yı bir daha görmeden Allah canımı almasın!’ der dururdu. Ben de Ilıca’ya onun için getirdim.” der.¹⁹

5.2.Gelinle Kaynana Arasında Oğullar

Oğulları akşam eve gelen kadın başlar gelinlerinden dolayı yakınmaya. “Siz sabah çekip gidiyorsunuz. Akşama kadar ben bu gelinlerin elinden neler çekiyorum biliyor musunuz? Bir lokma yemek getirmiyorlar önüme. Bir yudum suyu kendim kalkıp alıyorum. Ağzılardan da sizin gıybetiniz eksik olmuyor.”

Büyük oğlu tüm bunları dinledikten sonra “Ben ona gösteririm” der ve hanımının kolundan tutup odaya götürür. Az sonra içeriden hanımının sesi duyulur. “Vurma! Ellerin kırılсын! İmdat! Öldürüyor! Kurtarın beni!” Bu sesleri duyan kaynana keyiflenir. Küçük oğlan tüm bu olan biteni izledikten sonra kendi de bir şey yapmak zorunda kalır. O da

hanımını alıp odaya götürür. Az sonra onun hanımı da feryat figan bağırır: “Vurma! Ellerin kırılsın! Anan yalan söylüyor. Beni bir dinle!”

Bir süre sonra iki gelin mutfakta konuşurlar. Büyük gelin gülüp söylemektedir. Küçüğü ise kocasına beddua etmektedir. Birden küçük gelin büyüğe sorar: “Sen ne arsızmışsın ya! O kadar dayak yedin. Üstelik gülüp duruyorsun.” Büyük gelin anlatır: “Ne dayağı. Onları hepsi numaraydı. Kocam odaya girince yastığa vuracağını bana vuruyormuş gibi bağırمامı istedi. Hepsi bu.” Tüm bunları dinleyen küçük gelin: “Bu sefer dayağı yedik ama bir daha ki sefere biz de öyle yapalım.” der.²⁰

5.3.Bizim Gelin İyisini Yapar

Bir köyün muhtarı, çok evcimen diye methedilen Beşen köyünün muhtarının kızını oğluna alır. İlk günler herkes kızın marifetini görmek ister. Merak da ederler. Çevreden derler ki bir yemek yapsın da yiyelim. Kaynanası da der ki: “Kızım ben içli köfteyi yaparım sen de kadayıfı yap.”

Hayatında kadayıf yapmamış gelin dara kalır. O dönem de telefon da yoktur ki sorsun. Çevresindekilere de bilmiyor demesinler diye danışamaz. Önündeki malzemeyi nasıl kadayıf yapacağını düşünürken annesinin sözleri aklına gelir. Annesi her yemeğe yağ, salça, soğan koy; karıştırır. Pişince yemek olur demiştir. Yeni gelin annesinin bu sözlerinden hareketle büyük bir tencereye yağı koyar. Ardından salça, soğan ve sonra da kadayıfı döker. İçine biraz da su ekler. Karıştırır, pişirip getirir. Merakla bekleyen insanların önündeki tepsiye döker.

Durumu görüp afallayan muhtar gene de yanındakilere karşı bozuntuya vermez ve der ki: “ Ben demedim mi benim gelinin kadayıfın iyisini yapar diye.”²¹

6. KÜFÜR

Her yörenin kendine has deyimleri, sözcükleri ve hatta küfürleri vardır.

6.1.Düdüğün Deliğinin İçindeki Nohut

En ilginç hakemlik anısı sorulan eski hakem Erman Toroğlu şöyle anlatır: “Hakemlik yaptığım süre boyunca çok farklı küfürler işittim. Fakat bunların en ilginçini Kahramanmaraş’ın birinci ligde olduğu yıllarda yönettiğim Kahramanmaraş Galatasaray maçında duydum. Çok küfür ettiler. Duymamaya, bakmamaya çalışıyordum. Fakat seyirciye yakın bir yerdeyken yaşlı bir seyirci ‘Bakar mısınız hakem bey’, dedi. Ben de adama baktım. Adam benim düdüğümün deliğinin içindeki nohuda küfretti.”²²

6.2.Çocuğa Kız

Kadının biri elinden tuttuğu küçük çocuğuyla bakırcılar çarşısından aşağı inmektedir. Çocuk ağlamakta ve gitmemek için direnmektedir.

Çaresiz kadın karşısından gelen yaşlı amcayı göstererek “Bak gelmezsen amca sana kızar.” Devamla da der ki: “Amca buna bir kızsana!” Yaşlı adam da çocuğun anasına küfreder. Kadın ne yapacağını şaşırılmış vaziyette: “Amca o nasıl kızmak, sen küfrettin.” der.

Bunun üzerine adam der ki: “Kızım ne yapayım babam kızınca bize böyle söylerdi. Ben başka türlü kızmayı bilmem.”²³

6.3.Debbakhane²⁴

Şimdiki Şazibey Sabit Pazaryeri’nde eskiden yukarıdan aşağıya doğru dere akarmış. Derenin iki tarafında da debbakhaneler varmış.

Debbaklar derinin üzerindeki kılları temizlemek için sıcak köpek pisliği kullanırlar.²⁵ Küçük çocuklar ellerinde tabaklarla dolaşır, topladıkları o köpek dışkılarını sıcak sıcak

debbaklara yetiştiririlmişler. Her getirdiklerinde getirdikleri esnaf onların hesabına bir çentik atarmış. Hafta sonu da hesaplaşmışlar. Fakat çocuklar toplanıp konuştuklarında hemen hepsi atılan çentiklerin eksik olduğunu söylemiş. Beraberce bu işe çözüm bulmak için konuşmaya başlamışlar. O sırada çocuğun biri demiş ki: “Tabakhaneciler başkanı amca çok dürüst. Artık hepimiz ona götürelim. Dağıtımı o yapsın, biz de paramızı ondan alalım. O esnada daha önce ona çalışan çocuk der ki: “Yav o amca geçen hafta benim bir tabak b..umu yedi. O da dürüst değil.”²⁶

7. KABADAYILIK

Kahramanmaraşlının çabuk sinirlendiği, çabuk tepki gösterdiği bilinen bir gerçektir. Hatta bunu keçi etinin yörede çok tüketilmesine bağlayanlar da vardır.

7.1. Anlayışlı

Vefat eden sevimsiz, rüşvet alan birinin Ulu Cami’de kılınan cenaze namazı sonrası hoca: “Cenazeyi nice bilirsiniz?” diye sorar. Cemaat, alışıldığı gibi: “İyi biliriz. Allah rahmet eylesin!” der. Arka sırada kendinden rüşvet istenen biri mırıldanır: “Rahmetlik ne verirsen onu alırdı. Hiç itiraz etmezdi.”²⁷

7.2. Fırat’ın Altında

Traktörlerin yeni yeni yayılmaya başladığı dönemde Kahramanmaraşlının biri borca bir traktör alır. Planı, Urfa taraflarında icara²⁸ aldığı tarlanın ürünüyle harmandan sonra borcu ödemektir.

İşler ters gider. Ürün alamaz. Hatta tarla için yaptığı diğer masrafları ödemek için traktörü satmak zorunda kalır. Harman sonu traktörün alacaklıları gelir, dikilirler. Parayı isterler. Der ki: “Her şeyim gitti. Sattım. Bir ceketim bir de elimdeki değnekten başka bir şeyim yok.” Alacaklılar der ki: “Eğer borcunu veremiyorsan traktörü geri alırız. Olur, biter.”

Adam: “Oldu o zaman.” der. “Yalnız traktörü salınan geçirirken Fırat’a düşürdük. Biz aradık bulamadık. Gidin orada duruyor. Alın, ödeşelim.”²⁹

7.3. İstedğim Tarafa Dönerim

Kahramanmaraşlı sürücünün biri sağa sinyal verip sola dönerken kaza olmuş. Bağırış çağırıştan sonra polis gelmiş. “Neden sağa sinyal verip sola döndün?” deyince acemi sürücü cevap vermiş: “Ben anlamam, sinyali mi verdim mi verdim. İstedğim tarafa dönerim.”³⁰

8. UYANIKLIK

Her devirde her topluluğun içinde uyanıklar vardır. Kahramanmaraşlının uyanığı da şöyle yansımış fıkralara:

8.1. Uyanığın Böylesi

Pınarbaşı’nda kayısı bahçesi sahibi Hâşim Ağa çok renkli biridir. Bu renkli kişiliği sayesinde pek çok soruna akılcı çözümler bulabilmiştir. Bu sorunlardan biri de bahçeye girip çıkanlardan alınacak parayla ilgilidir.

Hâşim Ağa Bahçesine girenlerden nasıl para alacağını bir türlü çözememiş. Nihayet bahçenin önüne kantar koyar. Girenken tartar, çıkarken tartar; aradaki farkın fiyatını ister.

Hoca uşaklarından³¹ bazıları bahçeye girerken şalvarının, ceketinin ceplerine taş doldurmuş; içeri girince boşaltmış. Bol bol yemişler. Bahçeden çıkarken tartılmışlar ve tam beş kilo eksik gelmişler.

Haşim Ağa: “Ulan! Yediğinizi çıkardığınıza sayalım. Eksik gelmenize ne diyelim!” diye basmış kakhahayı.³²

8.2.Kalabalık

Bertizlinin biri şehre gelmiş. İşlerini bir an evvel bitirip ikindi otobüsüyle köye dönecekmış.

Gittiği devlet dairelerinden birinde işi yapacak memur gazete okuyormuş. Bertizli: “Memur Bey bakar mısınız?” der. Memur elindeki gazeteden kafasını ayırmadan azarlayarak: “Sıraya geç!” diye cevap verir.

Bertizli tekrar: “Memur Bey bakar mısınız?” der. Memur daha şiddetli bir şekilde: “Sıraya geç, sıraya!” şeklinde azarlar. Bertizli etrafına bakar, kimse yoktur.

Bir daha: “Memur Bey bakar mısınız?” der. Memur daha şiddetli “Sırana geç dedim sana.” diye bağırır.

Bertizli gerilerek memurun ensesine bir tane yapıştırır. Memur: “Ne oldu, kim vurdu bana?” diye bağırınca Bertizli der ki: “Kardeşim bu kalabalıkta kimin vurduğunu sen zor bulursun!”³³

8.3.Pekmez

Balk köyünden, kendisi şu an Osmaniye’de yaşayan Güllü Ahmet isminde sevimli bir amca var. Köyde kendinin yetiştirdiği küçük siyah üzümden 5 kg kadar pekmez çıkarır. Pekmezi bir bidona doldurur. Kadirli’de araba değiştirirken bidon elinden yere düşer. Kapağı açılır, pekmez yere dökülür. Amca hemen kafasındaki takkesini bir kürek gibi kullanarak pekmezi bidona geri doldurur.

Birkaç gün sonra, kendisine takılan, umulmaz şakalar yapan köyün gençlerini evine davet eder. Yemekten sonra gençlere birer bardak pekmez şurubu ikram eder. Gençler şurubu güzelce içerken oğlu Yusuf gülmekten yerlere yatar.

Ne oldu, neden gülüyorsun, derken meseleyi anlatır. Ahmet amca kimseye anlatmamış. Pekmezi yerden süpürürken tanıdık biri görmüş. Tabi gençler Ahmet amcaya: “Bize bunu nasıl içirirsin? Ayıp ettin. Sana bir daha gelmeyiz.” derler. Ahmet amca: “Oğlum bunu size içirmeseydim ben sizin dilinizden nasıl kurtulurdum. Şimdi bu pekmezden siz de içtiğiniz için sesiniz çıkmaz.”

Ahmet amcaya aşırı şakalar yapan gençlere bu durum güzel bir ders olurken Ahmet amca da gençlerin dilinden zekice kurtulur.³⁴

9. DELİLER

Bazen Kahramanmaraşlılara takılmak için derler ki: “Atatürk her ilden bir deli getirin, Maraş’tan da tuttuğunuzu getirin.” demiş. Bu sözü Elazığ ve başka iller için de söylerler. Tabi deli kelimesinin yiğit ve akıl yönünden eksikliği olan kişi şeklinde iki anlamı olduğunu da unutmamak lazım.

9.1.Deli

Bingöl sinemasına bir adam gelmiş, bilet alıp sinemaya girmiş. Tekrar çıkıp bir bilet almış. İçeri girmiş, biraz sonra çıkmış bir bilet daha alınca: “Oğlum sen kara borsacılık mı yapıyorsun? Bak aldığım bilet üç oldu.” demiş bileti satan. Adam sinirli bir şekilde demiş ki: “İçeri de bir deli var. Verdiğiniz biletleri yırtıyor.”³⁵

9.2.Al-Ver

1960’lı yıllarda Adana’dan Kahramanmaraş’a hareket edecek dolmuşun kapısına gelen bir deli(!) gözüne kestirdiği yolcunun birine der ki: “Al-ver.”

Adam bir şey anlamaz, sessiz durur. Deli devamlı olarak elindekini uzatıp: “Al-ver” der. Yolcu anlayamadığı bu işe bir türlü yanaşmaz. Paketi neden alacak? Kime verecek belli değil. Sonunda delinin ısrarı ve çevredekilerin de: “Al bakalım ne olacak.” telkinleriyle adam delinin uzattığı paketi alır ve ne olacağını belemeye başlar. Dolmuş hareket eder. Meraklı bir bekleyişle Kahramanmaraş’a gelir. Dolmuşun kapısını açtıklarında Kahramanmaraş’ın meşhur delisi “Hortum” elini adamın kucağındaki pakete uzatır ve: “Ver.” der. Dolmuştakilerin hepsi şaşkınlık içindeyken paketi alan “Hortum” oradan uzaklaşır.

Yolculardan biri söylenmektedir: “Bunlar deli mi veli mi?”³⁶

9.3.Sıddık Doğruluk ve Cıngıl Hakkı

Sıddık Efendi hastalığı sebebiyle evdekileri huzursuz etmeye başlar. Elazığ’daki hastaneye yatırmak üzere samimi arkadaşı Cıngıl Hakkı gezme bahanesiyle onunla yola çıkar. Malatya’dan Elazığ’a geçerler. Cıngıl der ki: “Sıddık abi, bu seninki de diğerleri gibi bir hastalık, Elazığ’a, gelmişken şurada seni bir doktora göstereyim. Vallahi, kimseye duyurmam.” Sıddık Efendi: “Güzel de hazırlıksız geldik.” deyince “Ben, bunu düşünerek havaleni yaptırdım.” der. Sıddık Efendi kabullenir.

Elazığ’da hastanede sıra beklerken, Sıddık Efendi, kanepede oturan Cıngıl Hakkı’nın bir anlık dalgınlığından yararlanıp elindeki evraklarla sırayı bozup, doktorun odasına dalar. “Doktor Bey, ben Maraş’tan bir hasta getirdim. İğnenin tesiri geçmek üzere. Yolumuz uzak. Bize bir öncelik tanısan çok memnun olurum.” deyince, doktor bu nazik adamın isteğini geri çevirmez ve hastanın nerede olduğunu sorar. Sıddık Efendi “Alınan biri. Rica etsem sezdirmeseniz... Koridorun ucundaki kanepede oturuyor.” der.

Doktor kapıyı aralayıp baktığında, gözleri fırladık gibi Hakkı Efendi’yi görünce Muayeneye lüzum yok. Hasta olduğu her halinden belli. “der ve hastabakıcıları telefonla arayıp, koridorun ucundaki hastayı içeri atmalarını söyler.

Doktor, Sıddık Doğruluk adına yapılan muameleyi yine Sıddık Doğruluk’a verir.

Kahramanmaraş’ta Sıddık Efendi’nin evinde, Cıngıl Hakkı beklenirken, Sıddık Doğruluk çıka gelir. Hiç bozuntuya vermezler ve “Geziniz nasıl geçti? Hakkı nerede?” diye sorduklarında, Sıddık Doğruluk “ Hakkı’yı hastaneye yatırdım. Aha evrakları.” der ve dosyayı masanın üstüne atar.³⁷

10. MESLEKLER

Kahramanmaraş fıkralarına konu olan ilginç meslekler vardır. İşte birkaçı:

10.1.Bülöçü

Maşalı köyünden bir genç askere gider. Komutan yeni gelen askerleri mesleklerine göre ayırır. Sıra Maraşlıya gelince komutan sorar: “Sen ne iş yapıyorsun?”

Maraşlı: “Bülöçüyüm komutanım.” der.

Komutan bülöçülüğün ne olduğunu bilmez. Bunun ne olduğunu da sormayı gururuna yediremez.

“Sen şurada bekle.” der.

Herkes mesleğine göre çalışmaya başlar. Fakat Maraşlının hiçbir işi olmaz. Yan gelip yatar.

Maraşlının askerliği biter. Artık teskere alacaktır. Komutan teskere kâğıdını vermeden sorar: “Oğlum bölüçülük nedir?” Maraşlı cevap verir: “Komutanım, bizim köyde bir göl var. Biz gençler göle taş fırlatırız. Bu bir yarışmadır. Kimin attığı taş daha hızlıysa

“bülööp” diye bir ses çıkarır. İşte bu yarışmalarda beni geçen olmadığı için bana bülöpçü demeye başladılar.”³⁸

10.2. Dişini Niye Sordun

Kahramanmaraş'ta bir köşkerin³⁹ çocuğu olmuş. “Köşker amca bir çocuğun oldu” demişler. Köşker: “Dişi büyük mü bari?” demiş. “Dişini niye sordun?” demişler. “Gönü⁴⁰ iyi sünmesi için.” demiş.⁴¹

10.3. Yeni Bir Meslek

Her köyün öne çıkan bazı özellikleri vardır. Kahramanmaraş'ta da bir köy yalancı şahitliği ile bilinmektedir. Yalancı şahit arayan Kahramanmaraşlılar o köye gidip oradan ücretini ödeyip adamı işlerinde yalancı şahit olarak kullanmaktadırlar. Bu durum zamanla normal kabul edilir ve o köylüler için meslek haline gelir. Bu durumu özetleyen şu olay anlatılmaktadır.

Bir gün o köyden bir adam Kahramanmaraş'a gelecekmiş. Evden çıkarken hanımına demiş ki: “Hanım, müşteri çıkarsa beklesin, sakın başka bir yere gitmesin; iki saat içinde geliyorum.”⁴²

11. İLGİNÇ TİPLER

Attıkları her adım fıkralaştırılan tipler vardır. Bunlar günümüzdeki Nasrettin Hocalardır.

11.1. Domates Yaşar

Merhum Domates Yaşar aslen Pazarcıklı olup Kahramanmaraş'tan Narlı, Pazarcık ve Gölbaşı istikametine minibüs çalıştırmaktadır.

Bir gün, yine bu minval üzere Gölbaşı seferinde iken ilk defa içkisiz kullandığı minibüsle kaza yapar. Araba savrulur. Bir kaç ölü, epey yaralı yerlere serilir.

Muavini ile beraber yaralıların arasında gezerken, yaralıların kimi “Amman başım!” kimi “Amman belim!” diye inleyip feryat ettiklerinde Domates Yaşar ölüleri göstererek: “Şunlar, öldü gitti sesini çıkardı mı? Gık bile demediler. Size ne oluyor da bağırıyorsunuz!” der.⁴³

11.2. Hacı Yüksel Horasan

Hacı Yüksel Horasan eskiden Kahramanmaraş Lisesinde müdür yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha sonra tayini Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesine çıkmıştır.

Eski okulundan velinin biri oğluna izin almak için köyden şehre gelir. Sokakta Hacı Yüksel Horasan'la karşılaşır. Çocuğa izin ister. Horasan: “Görev yerim değişti. Artık başka yerde görev yapıyorum. Onun için izin kâğıdı yazamam.” derse de köylü ısrar eder. Zaten köylüyü gelmeden önce tembih etmişlerdir: “İzin vermek istemezler ama sen izini alıncaya kadar ısrar et!” Adam ısrar eder: “Ya sen koskoca Hacı Yüksel Horasan'sın. Yaz şuraya bir izin ne olacak! Yapma hocam, etme hocam!” Horasan bakar ki adam sözden anlayacak durumda değil. Adamdan kurtulmanın da tek yolu var. Çıkarır cebinden bir kâğıt ve yazar. Falan sınıftan falan öğrenci beş gün izinlidir. “Hah şimdi götür bunu okula ver.” der.

Veli alır o kâğıdı ve sevinçle okula götürür. Okul idarecileri meseleyi çıkarlar. Öğrencinin beş gün izinli olduğunu söylerler. Müdür o izin kâğıdının fotokopisini çektilip duvara asar.⁴⁴

11.3. Mırık Mehmet

Çalardere köyünde Mırık Mehmet Köy İhtiyar Heyeti'ne kendisinin kullandığı tek oyla aza seçilir.

Ertesi gün evde uzanmış böbürlene böbürlene pencereden dışarıdaki köylülerini izlemektedir. Hanımı kocasındaki şişkinliği fark eder ve sorar: “Ne var, ne oluyor?” Adam dışarıda çalışan köylülerini göstererek der ki: “Dün ben de bunlar gibiydim. Onu düşünüyorum.”⁴⁵

12. EVLİLİK

Kahramanmaraş'ta erkeklerin birden çok evlenmesi eskiden çok yaygınmış. Günümüzde de çok evlilik diğer şehirlerden daha fazla olduğu şehre gelen yabancıların ortak tespitidir.

12.1. İkisinin Arası

İki evli olan bir müvekkiline Metin Şirikçi sorar: “Nerede yatıyorsun?” O cevap verir: “İki hanımın ortasında yatıyorum.” Şirikçi: “Ayıp değil mi?” deyince adam: “Yok avukatım. Hanımın biri Maraş'ta biri Osmaniye'de ben de Kömürler'de kalıyorum.” der.⁴⁶

12.2. Eşek, Öküz Lafı

Oğulları evlenme çağına gelmiş olan anne ve baba maddî yetersizlikten dolayı. Evdeki eşeği ve yaşlı öküzü satıp oğlanı evlendirmeye karar verirler. Konuşmaları kapı aralığından dinleyen genç sabırsızlıkla beklemeye başlar. Fakat günler geçtiği halde ailesinde bir hareket göremeyen genç bir gün konuşma arasında: “Hani hiç eşek, öküz lâfı etmiyorsunuz?” der.⁴⁷

12.3. Gelin Bohçası

Kahramanmaraş'ta çok eskiden iki genç birbirine vurulmuş.

Oğlan tatlı ustasıymış. Ailesini elçiliğe göndermiş. Kızın babası kabul etmemiş. Oğlan ikinci defa, üçüncü defa ailesini elçiliğe göndermiş. Kızın babası bakmış ki bunlar laftan anlamıyor. Bir daha gelemeyecekleri bir şart koşmuş. Demiş ki: “ Madem oğlunuz tatlı ustası, hem yeteneğini hem de sevgisini ispat etsin. Yeni bir tatlı icat etsin. O zaman kızımı vereyim.”

Kızın babası elçileri akıllıca kovduğu için keyifliymiş. Fakat birkaç gün sonra kapı çalınmış. Oğlan tarafı tekrar gelmiş. Yalnız bu sefer ellerinde, oğullarıyla oğullarının çalıştığı Kahramanmaraş'ın en meşhur tatlıcısındaki tecrübeli ustanın icat ettiği “gelin bohçası” tatlısı varmış.

Kızın babası getirdikleri tatlıyı yiyip kızını istedikleri zaman sadece “Hayırlıysa olsun!” demek zorunda kalmış.⁴⁸

13. SAFLIKLAR

Her yörede bazı ilçe, köy, semt vb. saflıklar bazıları da uyanıklıkla itham edilir.

13.1. Ağamın Oğlu

Böbürlenmeleriyle meşhur Kertmen köyünden gencin biri, eşeğe yüklediği odunları satmak için şehre gelir.

Satacağı pazarda dolaşırken onun Kertmenli olduğunu anlayan ve durumdan yararlanmak isteyen bir adam yaklaşır. “Ağamın oğlu, odunu kaçta satıyorsun?” der. Genç bu söz üzerine önce şaşırır, sonra da: “Odun nereye götürülecek.” der. Beraberce götürürler. İş bitince adam borcunu sorar. Genç: “Sen ağamın oğlu dedin. Ne ücreti amca!” der. Para almadan köyüne döner.

Babası odunu satıp satmadığını sorar. Genç: “Baba pazarda biri seni tanıdı. ‘Ağamın oğlu’ dedi. Ben de para almadım.” Adam oğluna kızır ve der ki: “Oğlum madem adam bizi tanıdı, eşeği niye vermedin?”⁴⁹

13.2.Güneşten Şikâyetçiyim

Hartlap-Sır tarafından bir adam sabah şehre gelip akşam köyüne gitmektedir.

Sabah gelirken karşısında kalan doğmakta olan güneş akşam batarken yine karşındadır. Yürürken gözlerini kamaştırdığı için bu durumdan şikâyetçi olan adam dava açar. Kadı'nın huzuruna çıkar. Kadı ne desin! Şikâyet edilen Güneş.

Adamı dinleyen kadı kararını verir: “Öyleyse sen de akşam gel, sabah git. O zaman ben güneşe söylerim gözünü almaz.”⁵⁰

13.3.Renkli Televizyon

Kahramanmaraşlının biri damda televizyon antenini boyuyormuş oradan geçen komşusu: “Ne yapıyon ede?” demiş. O da: “Heç ede şu bizim televizyon renkli çeksin den anteni boyuyorum.” demiş. “Ula” demiş “Senin de heç kafan çalışmıyor. Renkli çeksin diye anten boyanır mı, televizyonun koplosunu boyuyacaksın.”⁵¹

14. KAHRAMANMARAŞ AĞZI

14.1.Kap-Pıttır

Muharrem Atik hoca sorumluluğunda güreş milli takımı kamptadır. Hoca savunma taktiklerini vermiştir. Sıra ikili eşleşip serbest çalışmaya gelir.

O günlerde Bulgaristan soydaşlarımızı Türkiye'ye göndermiştir. O nedenle milli takım kampında soydaş güreşçiler de vardır. Eşleşmede Kahramanmaraşlı ile Bulgar göçmeni beraber düşer. Kahramanmaraşlı Bulgar göçmeni soydaşımıza sol bacağına kaldırıp uzatarak der ki: “Sen kap, ben pıttıreyim.”

Türkiye'ye yeni gelmiş soydaş da kendi yöresel ağzıyla Türkçe konuşmaktadır ve İstanbul Türkçesini bile zor anlamaktadır. Tabii ki hemşehrimizin söylediklerinden hiçbir şey anlayamaz. Birkaç defa daha tekrar ettirir yine anlayamaz. Hemşehrimiz de onun anlayamamasına mana veremez. Velhasıl anlaşamazlar. Bulgar göçmeni soydaşımız sonunda kamptaki diğer hemşehrimizden yardım ister. Olay aydınlığa kavuşur.

Kamp süresince antrenmanda tek cümle vardır: “Sen kap, ben pıttıreyim.”⁵²

14.2.Maraşlıca

İstanbul'da çeşitli üniversitelerde okuyan birkaç Kahramanmaraşlı öğrenci bir araya gelirler. İçlerinden biri: “Lan döller, isnan günü imtihan yok; isnan ertesi bir, deri günü bir imtihan var. Noutucisek dutak.” der.

Bu sözleri duyan diğer öğrenciler: “Bu konuşma nerenin?” derler.

Kahramanmaraşlı öğrencinin biri: “Biyam bu Maraşlıca.” der.⁵³

14.3.Dihıl- Dıhılınız

Kahramanmaraş'ın köylerinden biri belediye başkanlığı olur. Seçim yapılır belediye başkanı seçilir. Belediye binası ve elbette belediye başkanının odasını da ayarlarlar.

Vatandaşlar onu tebrik etmeye gelirler. Belediye başkanı gelenlere der ki: “Arkadaşlar ben seçim zamanı valiliğe gittim. Seçim kuruluna gittim. İçeri girmeden önce bir kapıyı vuruyorlar. Bu nezakettendir. Bundan sonra benim yanıma gelirken önce kapıyı tıklatın, ondan sonra içeri girin!” Bu konuşmalardan sonra tebrik etmeye gelen grup çıkar. Giderlerken yeni bir grubun gelmekte olduğunu görürler. Derler ki: “Başkan kapıyı vurmaktan içeri girene çok kızıyor. Kapıyı vurun ondan sonra izin verirse girin.” Gelen grup kapıyı vurur, içeriden bir ses gelir. “Dihıl!” Gelenler içeri girerler. Tebrikten sonra çıkarlar.

Onlar çıkınca aynı odadaki başkan yardımcısı başkana der ki: “Başkanım köylüler kapıyı vuruyor. İyi de sen de dihil diyorsun. Bu da nazik değil.” Başkan “Tamam, ben de dikkat ederim.” der. Az sonra kapı vurulur. Başkan daha nazik söyler: “Dihiliniz.”⁵⁴

15. KAHRAMANMARAŞ'IN KURTULUŞU

Sütçü İmam'ın ilk kurşunuyla kurtuluş mücadelesini başlatan Kahramanmaraş dillere destan bir yiğitlikle düşmanı şehrinden kovar. Her yıl 12 Şubat tarihinde kurtuluş kutlamaları yöresel adıyla Çete Bayramı yapılır. Tüm halk bu bayramda gururla yerini alır.

15.1. Altın Neyi Alır

Keskin nişancı olan Bertiz çetelerinin başı Çuhadar Ali'ye Fransız komutan: “Milis güçlerimize katılırsan sana istediğin kadar altın veririm.” der.

Çuhadar Ali bu teklifi kabul etmediği gibi eve gidip anasının bütün altınlarını alır ve Fransız komutanın masasına bırakıp: “İhtiyacın varsa ben sana altın vereyim.” der.⁵⁵

15.2. Dom Dom-Dondum

Eskiden 12 Şubat gelince kadınlar, çocuklar damlara çıkar, çaylarını, tarhanalarını, piknik tüplerini yanlarına alırlar; günlerce damlardan Kahramanmaraş çetelerinin, Abdal Halil Ağa'nın davuluyla kutladığı bayramı izlemiş.

Bir gün kadının biri kendini bu coşkuya kaptırmış. Sırtındaki çocuğu şubat ayazında üşüyerek: “Dondum, dondum” der. Gözünü davuldan alamayan kadın: “Evet oğlu, dom dom.” der.

Bir süre sonra sırtındaki çocuk donarak ölür.⁵⁶

15.3. Titreyen Eller

Abdal Halil Ağa'nın çaldığı davula amcasının oğlu Koca Mehmet eşlik etmektedir.

Abdal Halil Ağa mahallenin muhtarı, Abdalların davulcubaşı ve kurtuluş mücadelesi önderlerindedir. Aynı zamanda iki metrelik kalıbyla da çevresindekiler üzerinde saygı uyandırmaktadır. Abdal Halil Ağa Koca Mehmet'e göz ucuyla her baktığında Koca Mehmet acaba bir yanlış mı yaptım diye düşünüp çekinerek elleri titrer.

Elleri titreyince zurnanın da sesi titrer. Gülünç bir durum ortaya çıkar.⁵⁷

16. İMAMLAR

16.1. Ali Hoca

Ali Hoca yaşı ilerlemesine rağmen okul diplomalı olmayıp, kurs mezunu olduğundan merkezi büyük camilere verilmeyip kenar mahallerdeki küçük camilerde görev yapar. Cemaat kendinden kendisi de cemaatten memnundur. Ama caminin evine uzaklığı bu ilerlemiş yaşta kendini yormaktadır.

Kışta bastırınca artık beş vakit gidip-gelmek tahammül sınırlarını zorlar. İşte böyle bir gün Ali hoca caminin zaten az olan cemaatinin samimi havasına güvenerek onlara açılır. Der ki: “Muhterem arkadaşlarım birkaç senedir ben imam siz cemaat şurada yuvarlanıp gidiyoruz. Camiden de sizden de memnunum. Allah razı olsun! Ama yaşım epey ilerledi. Yer uzak, yollar karanlık, kışın çamur yazın toz... Yatsı namazı çıkışı eve gitmem çok zor oluyor. Bahçelerden köpekler havlıyor, onlardan zaten korkarım. Bazen su argına düşüyorum, bazen dikenli büklerin içine yuvarlanıyorum. Yani demek istediğim yatsı namazı bana çok zor gelmeye başladı.”

Ali hoca'nın sıkıntısı anlaşılmiş. Cami hücreesindeki cemaat göz-göze bakarak anlaşmışlar ve içlerinden biri : “Hocam derdin bu ise hallederiz. Yatsı namazını birimiz öne geçer kıldırırız. Müsterih ol hocam, biz sana yatsı namazını bağışladık.” der. Bunun üzerine

Ali hoca da: “Allah razı olsun. Bu iyiliğinizi hiçbir zaman unutmam. Hem de altında da kalmam, ‘Yük altında eşek kalır.’ derler.” deyip sonra eklemiş “Yörü ben de size sabah namazı bağışladım.” demiş.

Bunun üzerine cemaatten biri “Hocam gündüz de biz zaten tarlada oluyoruz. Tek başına sıkılırsın. İstersen hiç gelme!” demiş.⁵⁸

16.2.Durmuş Hoca

Ramazan ayı geldi mi, güzel sesiyle kıldırıldığı teravihin hastalarıyla cami dolar taşar. Durmuş Hoca tütün tiryakisi olduğundan ikindi-akşam arası kafası dumanlıdır. Caminin karşısındaki çayhanenin önünde oturur ve ezan vaktini beklerken akşam hazırlığı olarak tütün kesesinden iki sigara sarar ve itina ile tekrar keseye yerleştirir ki müezzin minareden inene kadar tüttürebilsin.

Bunun için zamanı iyi ayarlar. Vakit olmak üzere iken yerinden kalkar yoldan karşıya geçip tam ezan vakti cami avlusunda hazır olur ki namazdan önce sigara içebilsin.

İşte böyle, programlı bir geçiş sırasında, hocanın bu tütün telaşını bilen bir genç tam yolun ortasında hocanın yolunu keser ve: “Hocam benim bir danışığım vardı.” der. Hoca efendi: “Evladım bu dar vakit danışığın sırası mı şimdi?” derse de: “Benim sorum kısa hem de çok önemli.” der ve hocanın cüppesinden tutar.

Hoca, “Çabuk sor evladım.” der. Genç “Benim avrat, anama çok eziyet ediyor ne yapmam lazım” der. Durmuş Hoca hemen kestirmeden “Avradı bırak evladım.” der ve yürümek ister. Fakat genç, cübbeyi bırakmaz ve “Hocam bu kadın perişan olursa bana da sorumluluk gelmez mi?” der. Hoca “ O zaman avradı bırakma.” der ama gencin hocayı bırakmaya hiç niyeti yok. “Peygamberimiz, cennetin anaların ayağının altında olduğunu söylemiş, pekâlâ ananın hakkı ne olacak?” deyince Hoca Efendi yine kestirmeden “Sen bilin evladım. O zaman avradı bırakacaksın.” derse de çocuk yine üsteler. Ama ezan bitmiş, hoca sigaradan vazgeçmiş. Vaktinde mihraba geçse ona bile razı. Bunun üzerine hoca: “O zaman sende avradı bırak.” der.

Genç bir daha üsteleyince Durmuş Hoca gencin niyetini anlar ve: “Evladım buradan ötesine karışmam. Ya avradı bırak ya beni.” der. Yakayı pıttırıp mihraba koşar.⁵⁹

16.3.Gölcü Hoca

Yazın, bahçesindeki havuzu çalıştıran Gölcü Hoca, kışında yazdığı hatları satarak geçinirmiş.

Bir gün arkadaşına Belediye Çarşısı ve Bezirgân Çarşısı’ndaki esnafa sattığı hatlardan pek kazanamadığı için yakınır. Arkadaşı da halin arkasındaki kahvehanelerde satmasını önerir. Bunun üzerine Gölcü Hoca, hemen halin ardına gider ve bir kahvehaneye girer. Karşılıklı zar atılan bir masaya yaklaşır. Üstünde epey bir kâğıt para birikmiş olan masanın etrafındakilere “Hat var, hat var” diye seslenir. Masada, zarı sallayan genç “Hat ne?” diye sorunca, Hoca: “Ayetleri hadisleri süslü olarak yazarız. Ona hat denir.” cevabını verir. Ne işe yaradığını sorduğunda, “Camlatır dükkâna, eve asılırsa, hayır bereket getirir yavrum.” der.

Zarı tutan genç fiyatını sorduğunda hep dediği gibi: “Ayete, hadise değer mi biçilir? Ne verirsen ver çocuğum.” dediğinde “Zar bana gelirse şu ortadaki para yeter mi? der.

Hoca bakar ki, ortadaki parayı bir yılda kazanamaz. “Yeter de, artar bile.” deyince, tam ve zarı atınca düşüş gelmez mi? Hemen ortadaki paraları avuçlar ve Hoca’nın kucağına döker. Dönüşte aynı arkadaşıyla karşılaşan Hoca, “Dostum hesabı karıştırdım.” der. Arkadaşı, “Sen de hesabı karışacak kadar servet ne gezer?” “Hani cennetin kapısını

cömertler açacak diye bir hadis var ya, bu hesaba göre kahve cemaati cennete giriyor, cami cemaati dışarıda kalıyor.”

Kimde ne var ne yok, Allah bilir.⁶⁰

17. İBADET

17.1. Andırınının İneği

Andırınlı köylünün ineği hastalanır. Köylü bilinen tedavileri uygular ama inek iyileşmez.

Köylü son çare ellerini açar ve Allah’a yalvarır: “Allah’ım senin rızan için inek iyileşinceye kadar oruç tutacağım. Yeter ki şu tek ineğimi elimden alma!” Köylü söz verdiği gibi oruç tutmaya başlar. İnek bir iyileşir bir kötüleşir, bir iyileşir bir kötüleşir. Derken on beşinci gün adam dışarıdayken çocuğu canhıraş bir şekilde yanına gelir: “Baba yetiş, inek ölüyor.” der. Adam ahıra vardığında inek ölmüştür.

Burnundan soluyan adam ellerini beline koymuş ve kafayı tavana çevirmiş bir vaziyette der ki: “Bu fakir kulunu kandırdım belleme. Tuttuğum on beş günlük orucu ramazana, yerde yatan cesedi de kurbanı sayarım.”⁶¹

17.2. Kiblesi Ahır Dağı Olanlar

Şehrin kenarındaki okullardan birinde öğrenciler cuma günü öğlen saatinde cuma namazına gitmek için izin isterler.

Öğrencilere izin veren idareci aslında öğrencileri takip etmek için izin vermiştir. Öğrenciler şehrin iyice kırağına çekilip bir ağacın altında sigaralarını yakarlar. Öğrencileri takip eden idareci aniden onlara yaklaşır. Onu gören öğrenciler ne yapacaklarını şaşırır. Birisi hemen elindeki sigarayı fırlatıp namaza durur. Yalnız bu arada kibleyi de şaşırıştır. Yönü Ahır Dağı’na doğrudur.

İdareci o günden sonra o öğrencilere “Kiblesi Ahır Dağı olanlar var.” diye takılır.⁶²

17.3. Ezanla Kamet Arasındaki Fark

Nuri Orçan ilkokulda okuttuğu öğrencilerinden birine sormuş: “Ezanla kamet arasında ne fark var?” Öğrenci cevap vermiş: “Ezanın kötüsüne kamet derler öğretmenim.”⁶³

18. DİĞER

Bu başlık altında bir konuda üçten az olan fıkralar toplanmış olup diğer alt başlıklardakilerden sayı bakımından daha fazladır.

18.1. Fırıştah Gibi Kıvrır

Andırınlı Abdallardan biri gece yarısı ölür. Sabahı bekleyemezler. Yakınları hemen mezar kazar ve gömmeye başlarlar. O sırada mezarlığa gelen cenazenin yakınlarından bir itiraz eder: “Yav bu kadar da dinsiz imansız gömmeyelim.” der. Tartışma sonunda adama hak verirler.

Mezarda dua etmesi için gidip bir imam çağırılır. Gecenin bir yarısı mezarlığa gelen imam der ki: “Mezarı yanlı kazmışsınız. Böyle gömmeyiz.” Cenazeden bir an önce kurtulmak isteyen çevredekiler de diretirler “Sen duanı oku. Olur olur” derler. İmam: “Okumam.” der. Onlar diretir, o diretir.

En son Abdallardan biri der ki: “O sağlığında çok güzel kıvrırdı. Biz defnedelim, siz de duasını okuyun. O alttan fıırıştah gibi kıvrır, sizin dediğiniz gibi başını kibleye çevirir. Hiç merak etmeyin.”⁶⁴

18.2. Bahçeye Köpek Girmiş

Kahramanmaraşlı bayanların altına düşkünlüğü malumdur. Kadının birisine bilezik alınır. Kadın, komşularına beyim bana bilezik aldı diyemez elbette. Fakat altını bir şekilde göstermesi lazım. Sonunda bir yol bulur kendince. Komşusunun kapısını çalar ve dirseğe kadar açık kolunu ileri geri uzatarak “Sizin bahçeye köpek girmiş.” der. Tabi kolundaki bilezikler şingir şingir ses çıkarmaktadır.

Komşu kadın hiç bunun altında kalır mı? O da yeni alınan küpelerini göstermek için sabırsızlanmaktadır. Cevap olarak sağ elinin tersiyle kulağındaki küpelere dokunarak der ki: “Hoş derim gider, hoş derim gider.”⁶⁵

18.3. Bereberin Maraşlıyı Çağırması

Kahramanmaraşlının biri başka bir şehirde tıraş olmak için berbere uğrar. Maraş’tan geldiğini tıraş olmak istediğini söyler. Berber birini tıraş ettiğini bir kişinin de sırada beklediğini üçüncü olarak tıraş edebileceğini söyler. Maraşlı sıra kendine gelinceye kadar karşı kahvede oyalanacağını, sıra kendine gelince çağırmasını söyleyerek çıkar.

Berberin işi biter. Çırağa kahvedeki Maraşlı müşteriye çağırmasını söyler. Çırac hınca hınç dolu kahvede adamı tanıyamaz. Adamın ismini de bilmemektedir. Geri gelen çırac durumu ustasına anlatır. Nasıl bulacağını sorar. Ustası: “Oğlum git bir daha bak kim üç sandalyede oturuyorsa o Maraşlıdır. Onu çağır.” der. Çırac gider ve kahvede oturanlara dikkatle bakar. Sonunda birini bulur. Adam bir sandalyeye oturmuş, öbürüne ayaklarını uzatmış, diğerine de dirseğiyle dayanmıştır. Çırac, adama yaklaşır: “Berberden geliyorum. Sıranız geldi.” der. Adam kalkar.⁶⁶

SONUÇ

Fıkralar bir yörenin kültüründen ayrılmaz parçalardır. İnsanlar bir taraftan yaşadıkları kültürden etkilenirken diğer taraftan da yaşadıkları kültürü etkilerler.

Kahramanmaraş fıkralarında yöre insanının yaşantısına farklı bir bakış açısıyla şahit olunmaktadır. Fıkralarla, bir yörenin yaşamı hakkında birtakım bilgilere ulaşmak mümkündür. Zemin etüdü yapılacak arazinin çeşitli yerlerinden numuneler alınır. Bu numuneler incelenerek arazinin özellikleri tespit edilir. Biz de bu numune fıkralardan hareketle yöre kültürü hakkında şu çıkarımlarda bulunabiliriz:

1. Şu başlıklardaki fıkralara hemen hemen her yörede karşılaşılabilecek, ayırt edici özelliği olmayan fıkralardır: uygunsuz durumlar, gelin kaynana çekişmesi, küfür, uyanık insanlar, ilginç meslekler, ilginç tipler, saflıklar, yöresel ağız, imamlar, ibadetle ilgili yanlış anlamalar ve diğer.

2. Yörede yemek kültürü çok gelişmiştir. Bunun bir sonucu olarak kilolu insan sayısı da çoktur.

3. Halkın eğitime istenilen önemi vermediği görülmektedir.

4. Ökkeş ismi yörede en fazla kullanılan isimdir.

5. Yöre halkı çabuk tepki göstermekte ve kabadayılığa meyillidir.

6. Yörede delilerin çok olduğu hep söylenen bir şeydir.

7. Yörede evliliğin insanlara pahalıya mal olmasına rağmen çok eşlilik yaygındır.

8. Kahramanmaraş’ın kurtuluşu kesinlikle yöre halkında iz bırakan bir olgudur.

NOTLAR

- ¹ Türkçe Sözlük, TDK, C 1, Ankara 1998, s. 778.
- ² Saim Sakaoğlu, “ Fıkra Tiplerinin Değişmesi”, Folklor ve Etnografya Araştırmaları, Ankara 1984, s.445.
- ³ Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ, Ankara 1998, s.566.
- ⁴ Erman Artun, “Çukurova Halk Kültüründe Yerel Fıkra Tipi: Abdal Fıkraları”, VII. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, 27 Haziran-1 Temmuz 2006, s.2.
- ⁵ Muhammet Şahan, Fakülte, 48.
- ⁶ Sebil yemek. Velemede et kabağı sulusu eşkil ile dövme/ yarma pilavı olan keşkek verilir.
- ⁷ Mehmet Çırak, Fakülte, 40.
- ⁸ Mehmet Bilal, Yastıkaltı Hatıraları, 2. Baskı, Yılmaz Tic. Mat., Kahramanmaraş 2007, s.56.
- ⁹ Ramazan Avcı, Fakülte, 40.
- ¹⁰ Mehmet Bilal, Yastıkaltı Hatıraları, 2. Baskı, Yılmaz Tic. Mat., Kahramanmaraş 2007, S.43.
- ¹¹ Haluk Çetinkaya, Fakülte, 30.
- ¹² Okutmak ağızlarda evlendirmek anlamında kullanılır.
- ¹³ M. Metin Şirikçi, Metince 2, Fa Ajans Yayınları, Kahramanmaraş, 2007, s. 130.
- ¹⁴ Ünal Kalaycı, Fakülte, 35. Bu olaydan sonra Akif Hoca sınava girip Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesine resim öğretmeni olarak gitti.
- ¹⁵ Ahmet Bağcı, Fakülte, 28.
- ¹⁶ Durdu Haydaroğlu, Yüksek Okul, 50.
- ¹⁷ İbrahim Erşahin, “Kahramanmaraş Fıkralarının Sınıflandırılması”, 1. Kahramanmaraş Sempozyumu 6-8 Mayıs 2004, s. 919-923
- ¹⁸ M. Metin Şirikçi, Metince 1, Fa Ajans Yayınları, Kahramanmaraş, 2007, s.48.
- ¹⁹ M. Metin Şirikçi, Metince 1, s.39.
- ²⁰ Kemal Durna, İlkokul, 55.
- ²¹ Mehmet Eroğlu, Fakülte, 40.
- ²² Mehmet Çırak, fakülte, 40.
- ²³ Boyacı İmparator Cemil, İlkokul, 62
- ²⁴ Kelimenin aslı böyle olup tabakhane şeklinde kullanılmaktadır.
- ²⁵ Tabakhaneye bok yetiştirmek deyiminin bu olay durumu ilgilidir.
- ²⁶ Sabahattin Kala, Fakülte, 37.
- ²⁷ M. Metin Şirikçi, Metince 1, s.26.
- ²⁸ İcar kira demektir.
- ²⁹ Kemal Durna, İlkokul, 55.
- ³⁰ Ünal Kurt, Fakülte, 34.
- ³¹ Fazla zeki olan.
- ³² M. Metin Şirikçi, Metince 1, s.16.
- ³³ Hilmi Şahballı’dan nakleden Dilaver Uslu, Lise, 16.
- ³⁴ www.andirinin.net/forum.
- ³⁵ M. Metin Şirikçi, Metince 1, s.61.
- ³⁶ Durdu Haydaroğlu, Yüksek Okul, 50.
- ³⁷ Mehmet Bilal, age, s. 19.
- ³⁸ İbrahim Erşahin, agm, s. 919-923.
- ³⁹ Yemenici, ayakkabı tamircisi.
- ⁴⁰ Deriyi.
- ⁴¹ Ömer Kumru, Lise, 16
- ⁴² Ali Çolak, Fakülte, 34.
- ⁴³ Mehmet Bilal, age, s. 57.
- ⁴⁴ Muhammet Şahan, Fakülte, 48.
- ⁴⁵ Mehmet Eroğlu, fakülte, 40.
- ⁴⁶ M. Metin Şirikçi, Metince 1, s.54.
- ⁴⁷ <http://frm.ekshi.net/kahramanmaras.orf.adetleri>.
- ⁴⁸ Ahmet Daniştı, Kahramanmaraş İbrahim Çalık Lisesi Dergisi, Yıl 5, Sayı 5, Mart 2008, s. 28.

- ⁴⁹ Boyacı İmparator Cemil, İlkokul, 62.
- ⁵⁰ Durdu Haydaroğlu, Yüksek Okul, 50.
- ⁵¹ Zabit Aktaş, Fakülte, 34.
- ⁵² Mehmet Eroğlu, Fakülte, 40.
- ⁵³ M. Metin Şirikçi, Metince 1, s. 102.
- ⁵⁴ Mehmet Eroğlu, Fakülte, 40.
- ⁵⁵ Gökhan Gökşen, Beyaz Sessizlik, Saray Yayınları, Kahramanmaraş 2008, s. 88.
- ⁵⁶ Gökhan Gökşen, age, s. 65.
- ⁵⁷ Gökhan Gökşen, age, s. 42.
- ⁵⁸ Mehmet Bilal, age, s.15.
- ⁵⁹ Mehmet Bilal, age, s. 60.
- ⁶⁰ Mehmet Bilal, age, s.7.
- ⁶¹ Abdülaziz Zengin, Fakülte, 34.
- ⁶² Mehmet Eroğlu, Fakülte, 40.
- ⁶³ Nuri Orçan, Yüksekokul, 52.
- ⁶⁴ Abdülaziz Zengin, Fakülte, 34.
- ⁶⁵ Mehmet Çırak, Fakülte, 42.
- ⁶⁶ Cafer Kurtulan, İlkokul, 48.

KAYNAKLAR

A. Eserler

1. Artun Erman, “Çukurova Halk Kültüründe Yerel Fıkra Tipi: Abdal Fıkraları”, VII. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, 27 Haziran–1 Temmuz 2006.
2. Bilal Mehmet, Yastıkaltı Hatıraları, 2. Baskı, Yılmaz Tic. Mat., Kahramanmaraş 2007.
3. Danıştı Ahmet, Kahramanmaraş İbrahim Çalık Lisesi Dergisi, Yıl 5, Sayı 5, Mart 2008.
4. Elçin Şükrü, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ, Ankara 1998.
5. Erşahin İbrahim, “Kahramanmaraş Fıkralarının Sınıflandırılması”, 1. Kahramanmaraş Sempozyumu 6-8 Mayıs 2004.
6. Gökşen Gökhan, Beyaz Sessizlik, Saray Yayınları, Kahramanmaraş 2008.
7. Sakaoğlu Saim, “ Fıkra Tiplerinin Değişmesi”, Folklor ve Etnografya Araştırmaları, Ankara 1984.
8. Şirikçi M. Metin, Metince 2, Fa Ajans Yayınları, Kahramanmaraş, 2007.
9. Şirikçi M. Metin, Metince 1, Fa Ajans Yayınları, Kahramanmaraş, 2007.
10. Türkçe Sözlük, TDK, C 1, Ankara 1998.

B. İnternet Siteleri

11. www.andiririm.net/forum.
12. <http://frm.ekshi.net/kahramanmaras.orf.adetleri>.

C. Kişiler

13. Abdülaziz Zengin, Fakülte, 34.
14. Ahmet Bağcı, Fakülte, 28.
15. Ali Çolak, Fakülte, 34.
16. Boyacı İmparator Cemil, İlkokul, 62.
17. Cafer Kurtulan, İlkokul, 48/ 24, 109, 110.

18. Durdu Haydaroğlu, Yüksek Okul, 50.
19. Haluk Çetinkaya, Fakülte, 30.
20. Hilmi Şahballı'dan nakleden Dilaver Uslu, Lise, 16.
21. Kemal Durna, İlkokul, 55.
22. Mehmet Çırak, Fakülte, 40.
23. Mehmet Eroğlu, Fakülte, 40.
24. Muhammet Şahan, Fakülte, 48.
25. Nuri Orçan, Yüksekokul, 52.
26. Ömer Kumru, Lise, 16.
27. Ramazan Avcı, Fakülte, 40.
28. Sabahattin Kala, Fakülte, 37.
29. Ünal Kalaycı, Fakülte, 35.
30. Ünal Kurt, Fakülte, 34.
31. Zabit Aktaş, Fakülte, 34.